

14. Чепелева Н. В. Формування професійної культури майбутніх практичних психологів / Н. В. Чепелева // Методи підготовки фахівців до професійного спілкування. – Черкаси, 1997. – Кн. 1. – С. 34 – 42.

15. Яценко Т. С. Активное социально-психологическое обучение: теория, процесс, практика : учеб. пособие / Т. С. Яценко ; [сост. Т. С. Яценко, Я. М. Кмит, Б. Н. Алексеенко]. – Хмельницкий: НАПВУ; М. : СИП РИА, 2002. – 792 с.

16. Яценко Т. С. Активная социально-психологическая подготовка учителя к общению с учащимися / Т. С. Яценко. – К. : Освіта, 1993. – 208 с.

17. Яценко Т. С. Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції: Підготовка психолога-практика: Навч. посіб. / [Т. С. Яценко, Б. Б. Іваненко, С. М. Аврамченко та ін.]. – К. : Вища школа, 2008. – 342 с.

18. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання : [навч. посіб.] / Т. С. Яценко. – К. : Вища школа, 2004. – 679 с.

© 2014

I. С. Дударенко (м.Черкаси)

СПЕЦИФІКА ЗМІНИ СУДЖЕНЬ СУБ'ЄКТА У ПСИХОКОРЕКЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ АКТИВНОГО СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ПІЗНАННЯ

Постановка проблеми. Потреби суспільства у психологічній допомозі вимагають пошуку ефективних засобів її надання, що підвищує увагу науковців та психологів-практиків до різноманітних аспектів психокорекції. Обрана для дослідження тема обумовлена необхідністю теоретичного осмислення окремих феноменів психіки суб'єкта, що зазнають змін у процесі глибинної психокорекції. У спектрі проблем, пов'язаних із наданням психологічної допомоги, особливе місце посідає кінцевий результат психокорекційної роботи, який сприятиме продуктивній життєдіяльності особистості. Результативність психокорекційного ефекту груп активного соціально-психологічного пізнання (АСПП) за методом академіка Яценко Т.С. переконує в необхідності подальшого теоретичного вивчення методу та пошуку можливостей його використання з метою задоволення соціальних потреб, що сприятиме розв'язанню задач практичної психології.

Метою нашої статті є аналіз особливостей динаміки суджень суб'єкта у груповому психокорекційному процесі глибинного спрямування. Цілісне пізнання психіки учасника активного соціально-психологічного пізнання не передбачає концентрації уваги психолога лише на судженнях, проте обумовлює їх динаміку, що засвідчує результативність роботи у групі. У зв'язку з цим викликає інтерес дослідження механізмів, які зумовлюють зміни у позиціях та уявленнях особистості. Потребує осмислення значущість об'єктивації оцінних суджень суб'єкта у діагностико-корекційному процесі. Досягнення мети спонукає нас до аналізу роботи психолога з судженнями особи у психологічній практиці різних концептуальних моделей. Аналіз динаміки оцінних суджень учасника АСПН обумовлює необхідність розгляду феномену соціально-перцептивного інтелекту та взаємодії емоційної і когнітивної сфер суб'єкта у психодинаміці групи АСПН.

Виклад основного матеріалу. Значущість суджень суб'єкта у його життєвій реалізації обумовлює необхідність пильної уваги психолога до висловлювань клієнта як важливого джерела інформації. Об'єктивація оцінних суджень суб'єкта є складовою діагностико-корекційної практики. Орієнтація психолога й суб'єкта в його оцінках дозволяє зрозуміти психічну реальність особистості, її соціально-перцептивні викривлення та витоки деструктивної поведінки. Усвідомлення хибності власних оцінок допоможе суб'єкту у зміні погляду на оточуючу дійсність і себе у ній. Зміна оцінних суджень сприяє руйнації усталених деструктивних стереотипів, що розширює життєві перспективи особистості. Перегляд системи цінностей, яка відображається у свідомості у вигляді оцінних суджень, допомагає суб'єкту у вирішенні екзистенційних проблем.

Процес оцінювання відіграє важливу роль у життєдіяльності особистості, у взаємодії з предметним світом, іншими людьми, суспільством. Процес пізнання супроводжується оцінкою, в якій виявляється єдність об'єктивного й суб'єктивного, раціонального й емоційного. Оцінювання здійснюється

суб'єктом з певної позиції, виходячи з тих чи інших потреб, свідомих установок, неусвідомлювальних устремлень. Якісна своєрідність оцінок, сформована суспільно-історичною практикою, дозволяє характеризувати світ з точки зору різноманітних естетичних, моральних, утилітарних та інших потреб людини [3].

Формою експлікації оцінки є оцінні судження. Поняття "судження" трактується як „висловлювання” або „розумовий акт”, який виражає ставлення мовця до змісту висловлюваної думки завдяки утвердженню моральності і пов'язаний зазвичай з психологічними станами сумніву, знання, переконаності або віри. Судження у цьому сенсі, на відміну від висловлювання, є завжди модальним і носить оцінний характер [6, с.635]. Дискусійним є співвідношення понять „речення”, „судження”, „висловлювання”. У зв'язку з цим А.Конверський зауважує: „Висловлювання – це речення, смислом якого є судження, а значенням такі логічні об'єкти, як „істина” або „хиба” [4, с.172]”. Таке розуміння дозволяє використовувати терміни „судження” та „висловлювання” як рівноцінні. Речення ж є безпосередньою дійсністю судження, його матеріальною оболонкою. За відсутності ствердження чи заперечення чого-небудь про що-небудь речення не є судженням.

Оцінювання дійсності здійснюється з позиції дихотомії „істинно-хибно”. Тому і судження як результат оцінювання можуть бути істинними та хибними, що у контексті нашого дослідження викликає особливий інтерес.

Шлях пошуку істини починається з міркувань, які є своєрідним „протоколом” роздумування, переходом від одних суджень до інших. Кінцевим результатом таких розмірковувань стають судження, які визначають позицію суб'єкта у життєдіяльності, у визначенні ним життєвих цілей, є основою світо- та самосприйняття. Саме тому поведінкові прояви особистості розцінюються як обдумані й бездумні, раціональні та ірраціональні, логічні та алогічні. Така оцінка здійснюється з точки зору загальноприйнятих соціальних норм. Однак поміркована людина може чинити нераціонально, коли вона діє спонтанно, керується інтуїцією, коли перемагає логіка несвідомого. „Поміркованість”, „розсудливість”, „раціональність”, „доцільність”, „логічність” є характеристиками дій суб'єкта, завдяки яким можна з'ясувати специфіку його практичних міркувань, виявити судження, які є визначальними у індивідуально неповторній логіці особистості.

Сучасні підходи до питань надання психологічної допомоги ґрунтуються на концептуальному апараті та досвіді психотерапевтичної практики ХХ ст. Аналіз базисних основ різних концептуальних моделей психологічної практики засвідчує увагу науковців до суджень клієнта. Усвідомлення власних суджень, з'ясування хибності оцінок суб'єктом, їх перегляд, переоцінка і формулювання нових цілей на їх основі в багатьох підходах вважається метою психокорекційного впливу.

Психотерапія та консультування у класичному психоаналізі спрямовані на усвідомлення неусвідомлюваного (мотивів, потягів, бажань, захисних механізмів, способів поведінки) на основі прийняття адекватної та реалістичної інтерпретації. Усвідомлення реальних подій минулого і сучасного відбувається шляхом тлумачення висловлених суджень. Увага психоаналітика зосереджується на змісті, послідовності та специфіці вербалізації суджень, зокрема блокуванні у висловлюваннях, що вважалося ключем до розуміння неусвідомленої проблематики.

Метою психотерапевтичного впливу, за К. Юнгом, є подолання однобічності розвитку, витоки якої в прихильності до певних свідомо декларованих патернів і ідеалів.

А. Адлер значну увагу приділяв цінностям, уявленням суб'єкта, цілям, якими він керується. Це дозволило науковцю говорити про „приватну логіку” індивіда, змістом якої є система його уявлень та способів міркувань. Цілі життєдіяльності суб'єкта є результатом його картини світу та відповідних висновків, що приймають форму заключного рішення. Психотерапія за А. Адлером ґрунтується на когнітивних засадах. Передумовою роботи консультанта є пошук „помилки” у „картині світу” клієнта, хибних уявлень, які обумовлюють певні психологічні проблеми. Метою співпраці консультанта та клієнта є спільний пошук базисних помилок у мисленні про світ та їх корекція.

Теоретичні положення Е. Фромма дозволяють у більш повній мірі зрозуміти специфіку особистісного розвитку індивіда, що пов'язане із задоволенням базисних, екзистенційних потреб. Привертає увагу потреба в орієнтації, основа якої закладається в ранньому дитинстві, коли формуються уявлення і міркування (тобто оцінні судження), які згодом дозволяють долати труднощі (або ж, за нашим припущенням, створюють їх).

Особливий інтерес у контексті нашого дослідження викликає когнітивний напрямок у психологічній практиці, який поєднує на сьогодні у собі три підходи: раціонально-емотивну терапію А. Елліса, когнітивну терапію А. Бека та реалістичну терапію У. Глассера. Раціонально-емотивна терапія, наприклад, спрямована на переконструювання "Я-висловлювань" та аналіз безумовно прийнятих норм та повинностей особи. Метою надання психологічної допомоги є вивільнення клієнта від тягара стереотипів, кліше, позбавлення зашореності, формування нового погляду на світ. Психолог-консультант займає директивну позицію, активно дискутує, вступає в полеміку, роз'яснює, переконує. Психолог спростовує ірраціональні погляди, хибні уявлення, рішуче відкидає помилкові судження. Активізує роботу клієнта, вимагаючи від нього доказів, ініціює пошук наявності чи відсутності логіки у висловлюваннях. Психолог займає авторитетну позицію, позицію безсумнівної правоти, оскільки апелює до науки, до фактів, переконливих аргументів.

Аналіз різних підходів когнітивної парадигми засвідчує концентрацію уваги психологів не на розв'язанні глибоких особистісних проблем індивіда, а на вирішенні його актуальних завдань, корекції, стосунків, ставлень, станів.

Очевидним є факт, що судження особистості є об'єктом психокорекційного впливу у самих різноманітних моделях практики надання психологічної допомоги. Однак, як стверджує Т. С. Яценко [1, с.157], „у психологічній практиці не може бути фрагментарного та вузькопланового погляду на психічне, з орієнтацією лише на раціональні аспекти й нехтування ірраціональними, алогічними проявами." Практичний психолог повинен розуміти, що „алогічне" (іраціональне) є таким лише з погляду свідомого рацію, з позицій же цілісного сприйняття психічного – іраціональні явища є наслідком дії „іншої логіки" (якій вони підпорядковані), не менш чіткої, аніж логіка свідомого, а енергетично – ще потужнішої" [там само].

Нехтування несвідомим призводить до спрощеного сприйняття феномену психічного, внутрішні спонуки суджень і дій залишаються таємницею. Психокорекційний процес з глибиннопсихологічною орієнтацією передбачає цілісність у пізнанні психіки суб'єкта, з'ясування свідомих та неусвідомлюваних мотивів суджень та поведінки. Такий підхід сприяє подоланню фрагментарності, що має місце при концентрації дослідника на окремих феноменах психіки.

Пізнання несвідомої сфери психіки у психокорекційному процесі глибинного спрямування можливе завдяки відступам від реальності, які об'єктивуються, зокрема, і судженнями суб'єкта. Соціально-перцептивні викривлення дають можливість пізнавати істотні характеристики психіки.

Як засвідчує досвід психокорекційної роботи, викривлення пов'язані з дією захисної системи психіки суб'єкта. Так, раціоналізація є псевдопоясненням, оригінальним тлумаченням ситуації. Використовувані при цьому судження допомагають соціально виправдати вчинки та прагнення суб'єкта. Часто розмірковування є виявом інтелектуалізації. Судження за таких обставин стають своєрідним щитом у спілкуванні. Дія цього механізму виявляється у відокремленні афективних та когнітивних процесів шляхом зміни перцептивних характеристик об'єктів, що сприймаються. Очевидно, це є однією з причин хибних оцінних суджень. Захисний механізм інтроєкції дозволяє зрозуміти наявність певних суджень суб'єкта, пояснюючи їх детермінацію прийняттям чужих цінностей і норм як своїх.

Захисти виступають у цілісній системі психіки у взаємозв'язку з категорією ідеалізованого „Я", яке базується на певних соціально-перцептивних очікуваннях: потребі у позитивному зворотньому зв'язку від інших. Викривлення соціально-перцептивного сприйняття та об'єктивної реальності допомагає зберегти цілісність „оболонки" ідеалізованого „Я" та суб'єктивну впевненість особи у непогрішності, досконалості [6]. Хибні судження суб'єкта слугують суб'єктивній зінтегрованості психіки, яка маскує від свідомості розходження між просоціальними намірами суб'єкта і засобами їх досягнення, що нерідко носять інфантильний характер [там само]. Глибинна психокорекція покликана викрити ілюзії, породжені інфантильними інтересами „Я", що приховуються за просоціальними цілями, декларуються певними судженнями і набувають форми своєрідного життєвого гасла. Глибиннопсихологічні цінності інфантильного порядку є деструктивними і обумовлюють дисфункції психіки: актуалізують почуття меншовартості, провини, слабкості суб'єкта.

Досвід роботи психокорекційних груп АСПН демонструє необхідність аналізу зв'язку логіки свідомого та „іншої логіки". Пропрацювання цього аспекту у психокорекційному процесі дозволяє

звільнити свідомі наміри суб'єкта від підпорядкування інфантильним „умовним цінностям”, які задають регресивного характеру поведінки.

Психокорекційна практика засвідчує наявність індивідуально-неповторного характеру викривлень суб'єкта. Феноменологічний підхід у діагностико-корекційному процесі АСПН дозволяє виявити специфіку особистісної проблематики психіки, зокрема шляхом об'єктивації оцінних суджень учасника групового процесу.

Психокорекційна робота поступово сприяє розвитку соціально-перцептивного інтелекту суб'єкта. Поняття соціально-перцептивного інтелекту трактується у контексті соціального інтелекту та в аспекті комунікативної компетентності. Загальновизнаним є розуміння інтелекту як мислительних здібностей індивіда. Соціальний інтелект пов'язаний із когнітивною компетентністю, за якою – здатність до об'єктивної оцінки інших та себе, здатність прогнозувати поведінку людей.

Л. А. Петровська [5] трактує соціально-перцептивну компетентність як здатність адекватно оцінювати особистісні риси й емоційні стани партнерів по спілкуванню, уміння правильно інтерпретувати їх висловлювання і невербальні компоненти, визначати характер відносин, що складаються у процесі спілкування. Специфіка соціально-перцептивного інтелекту у великій мірі обумовлена особистісними характеристиками суб'єкта, властивостями його самосвідомості, особистісною проблематикою тощо. Високий рівень інтелектуальних здібностей індивіда ще не є гарантом його соціально-перцептивної компетентності, хоча й потенційно обумовлює можливості її розвитку.

Соціально-перцептивний інтелект забезпечує переробку інформації, певним чином її інтерпретуючи. Результатом цих розумових дій є перцептивний образ іншого та оцінні судження. В оцінці відображене ставлення суб'єкта, у якому представлена соціальна позиція, потреби, цінності, установки, погляди тощо.

Прагматичні функції соціально-перцептивного інтелекту пов'язані з потребами суб'єкта розуміти оточуючих і, в свою чергу, бути зрозумілим ними. Однією із суттєвих ознак міжособистісного розуміння є його адекватність, яку трактують як точність і об'єктивність відображення реальності. Саме об'єктивністю пояснюється розбіжність в оцінках, судженнях різних людей стосовно одних і тих же феноменів. Вибір людиною тієї чи іншої лінії поведінки в кожній конкретній ситуації передбачає сприймання та оцінку головних її елементів: партнера, самого себе і ситуації контексту загалом.

Розвиток соціально-перцептивного інтелекту сприяє самопізнанню та набуттю рефлексивних знань. У соціально-психологічному витлумаченні рефлексія – це усвідомлення індивідом того, як його сприймають й оцінюють співрозмовники, як він розуміє інших шляхом роздумів над собою, а також самопізнання внутрішніх актів і психологічних станів.

Здатність до рефлексії формується у суб'єкта поступово і розвинена у різних людей неоднаково. Особистісна рефлексія передбачає самоаналіз, дослідження людиною свого внутрішнього світу й поведінку у зв'язку з переживаннями інших людей, учасників соціальної взаємодії. У результаті такого дослідницького процесу людина постає перед собою у новому світлі, оскільки співвіднесення своїх почуттів і переживань з почуттями і переживаннями інших, аналіз і розуміння своєї поведінки дозволяє їй побачити себе ніби збоку, що сприяє більш адекватній самооцінці. Важливою складовою особистісної рефлексії є соціальна рефлексія як механізм самосвідомості, акт дослідження свого внутрішнього світу й поведінки у зв'язку з соціальними очікуваннями. Особистість визначається стосовно конкретних явищ, сфер діяльності, окремих людей і соціальних груп, норм і правил, цінностей тощо. Саме цінності розкривають способи бачення світу, є світоглядними орієнтирами, які відіграють суттєву спонукальну роль у життєтворчості індивіда.

Однак бажання і очікування суб'єкта знаходяться у суперечності з засобами їх досягнення. Це обумовлено неузгодженістю суб'єктивно орієнтованих "умовних цінностей" з просоціальними цінностями-цілями "ідеалізованого Я". Умовні цінності є одиницями захисної системи особистості, оскільки задовольняють потребу людини у самоповазі. Як стверджує Т. С. Яценко [5], самоповага при наявності умовної системи цінностей є відносною. "Умовні цінності" та периферійні захисти здійснюють функції проміжного ланцюга між базовими захистами та об'єктивною реальністю. Складний взаємозв'язок захисної системи індивіда і його умовних цінностей може бути зрозумілим лише при цілісному дослідженні свідомих і несвідомих аспектів психіки суб'єкта. Глибинна орієнтація психокорекційного процесу в групі АСПН дає можливість зрозуміти індивідуальну неповторність особистості шляхом

пізнання її "умовної системи цінностей", ієрархії за силою значущості для суб'єкта окремих її складових. Психокорекція призводить до перегляду умовних цінностей, реставрації ціннісних орієнтацій індивіда як регулятора поведінки, що збільшує адаптацію суб'єкта до соціального середовища.

Аналіз досліджень по проблемі соціально-перцептивного інтелекту дозволяє констатувати, що зазначений феномен тісно пов'язаний з такими поняттями, як "соціальний інтелект", "соціально-перцептивна компетентність", "комунікативна компетентність", "психологічна проникливість" та ін. Узагальнення поглядів науковців дозволяє визначити поняття соціально-перцептивного інтелекту як стійкої, заснованої на специфіці розумових процесів, афективного реагування та соціального досвіду, здатності розуміти самого себе, інших людей, їх взаємовідносини і прогнозувати події міжособистісних стосунків. Зміст поняття засвідчує необхідність розвитку соціально-перцептивного інтелекту з метою досягнення гармонії з собою та навколишнім світом на основі продуктивних умінь та навичок соціальних контактів.

У процесі групової психокорекційної роботи у формі АСПН створюються оптимальні умови вивчення внутрішньої детермінації відступів від реальності, що впливає на зміну суджень суб'єкта. Як стверджує Т. С. Яценко [7], групова робота націлена на забезпечення динаміки структурних компонентів психіки з метою нівелювання особистісних деструкцій. Робота в групі АСПН спрямована на дезінтеграцію ілюзорних уявлень індивіда з метою пошуку глибинних причин об'єктивної дезінтегрованості його особистісної структури. Психокорекційний процес здійснюється на фоні високої емоційності і пов'язаний з різноманітними переживаннями його учасників, із накопиченням пізнавального й афективного досвіду. Проведені нами дослідження свідчать, що динаміка суджень учасників групового процесу відбувається у такій послідовності: морально-етичні судження – емоційні – раціональні.

Психокорекція в АСПН є результатом емоційних переживань та інтелектуального опрацювання групового матеріалу. Інтеграція емоційного і раціонального аспектів особистості у пізнанні є передумовою об'єктивного відображення дійсності. Важливим фактором результативності психокорекційного впливу є зниження емоційної напруги та підвищення когнітивної зорієнтованості суб'єкта. Об'єктивний погляд на реальність набувається шляхом інтелектуального опрацювання пізнаного групового матеріалу, що обумовлює звільнення від деструкцій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У глибинному психокорекційному процесі психіка учасника групи задіяна цілісно, тобто у єдності її свідомої та несвідомої сфер. Зміни окремих структурних феноменів психіки відбуваються контекстно, без прямого впливу на них. Завдяки з'ясуванню глибинних детермінант наявної ірраціональності, що деструктує функціонування суб'єкта, члени психокорекційної групи переосмислюють власну життєву позицію, змінюючи свій погляд на реальність. „Перепрограмування” ж особистості шляхом нав'язування їй інших суджень (продуктивних з точки зору психолога) має швидкоплинний психокорекційний ефект, оскільки не торкається глибиннопсихологічних витоків особистісної проблематики, яка обумовила ірраціональність висловлювань і дій. Інтеграція об'єктивної та психічної реальності суб'єкта виявляється у видозмінених судженнях учасників навчання, які можуть стати надійною базою для партнерських взаємин, раціональної поведінки та успішної життєвої реалізації особистості, що є показником результативності психокорекційного процесу.

Резюме. Стаття посвячена аналізу специфіки динаміки суждений участника групового процесса активного социально-психологического познания. Суждения субъекта рассматриваются как важный для психолога источник информации о психической реальности личности. В статье представлены результаты исследования механизма изменений оценочных суждений субъекта в процессе глубинной психокоррекции, акцентируется внимание на контекстном характере изменений благодаря целостному познанию психики, что характерно для активного социально-психологического познания. Автор подчеркивает продуктивность такого подхода в обеспечении результативности психокоррекционного эффекта групповой работы.

Ключевые слова: оценочные суждения, целостность психики, глубинная психокоррекция, социально-перцептивный интеллект, объективная и психическая реальность субъекта.

Summary. This article analyzes the specifics of the dynamics of judgments of a person being a participant of a group process of active social and psychological knowledge acquisition. Judgment of a subject is considered as an important source of information for the psychologist about the psychic reality of the individual. The article presents the results of a study of the mechanism of changes in the value judgments of the subject

during deep psychocorrection; focuses on the nature of the changes due to the context holistic knowledge of the psyche, which is typical for an active socio-psychological knowledge. The author emphasizes the productivity of this approach in ensuring the effectiveness of a psychocorrectional effect of a group work.

Keywords: value judgments, maintenance of the psyche, the deep psychological correction, social and perceptual intelligence, objective and psychic reality of the subject.

Література:

1. Академік АПН України Яценко Тамара Семенівна: науково-творчий шлях/ С.М. Аврамченко, П. В. Теслюк, О. М. Лисенко та ін. – Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, 2004. – 173 с.
2. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості. / Бондаренко О.Ф. – Харків: Фоліо, 1996. – 237 с.
3. Дударенко І.С. Динаміка суджень суб'єкта як показник результативності психокорекційного впливу. / Дударенко І.С. // Гуманітарні науки. Науково-практичний журнал.-№2- 2006.-С.101-106.
4. Конверський А. Є. Логіка. /Конверський А. Є. – К.: Четверта хвиля, 1998. – 272 с.
5. Петровская Л. А. Компетентность в общении: Социально-психологический тренинг. / Петровская Л. А. – М.: Изд-во МГУ, 1989. – 216 с.
6. Философский энциклопедический словарь. – М.: Советская энциклопедия, 1983. – С. 635.
7. Яценко Т. С. Психологічні викривлення у контексті цілісного розуміння психіки./ Яценко Т. С., Іваненко Б. Б., Горобець Т. В., Дметерко Н. В.// Проблеми загальної та педагогічної психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 2004. – Т.6. – Випуск 7 – С. 376 – 384.
8. Яценко Т. С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика: Навч. посібник. / Яценко Т. С. – К.: Вища шк., 2006. – 382 с.

© 2014

О. О. Кіяшко, О. В. Царькова (м. Мелітополь)

ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ПРОЦЕС ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ МАЙБУТНІХ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ

Актуальність даної статті зумовлена необхідністю визначення синдрому емоційного вигорання. Вигорання – це відповідна реакція на тривалі стреси у сфері міжособистісного спілкування. Бажання до благополуччя, успішність у навчанні, сімейні кризи та конфлікти, не завжди правильно організована робота з колективом і багато інших чинників впливають на розвиток даного синдрому. Люди починають «перегорати як лампочки». І тоді настає стан емоційного, психічного і фізичного виснаження в результаті стресу на робочому місці, що впливає на ефективність навчання та роботи.

В даний час в літературі набуло поширення обговорення питання професійного вигорання студентів, в першу чергу, «комунікативних» і «соціальних» професій, специфіка роботи яких полягає у постійній взаємодії і спілкуванні з іншими людьми, як з позитивного, так і з негативного боку. На плечах психолога лежить величезний тягар відповідальності за встановлення довірливих відносин та вміння керувати емоційною напруженістю спілкування.

Слід зазначити, що емоційне вигорання дуже сильно впливає на людину, підриваючи її здоров'я і бажання навчатися та працювати. Всі ці чинники вказують на те, що проблема емоційного вигорання є актуальною.

Цією проблемою займалися Дж. Аткинсон, В.В. Бойко, Н.Є. Водоп'янова, Б.В. Зейгарнік, Т.І. Ільїна, К. Левін, А. Маслоу, А. Мехрабян, А. Пайс, Г.А. Робертс, Т.І. Рогінська, Д.М. Узнадзе, Х.Дж. Фреденберг та інші.

Метою даної роботи є виявлення рівня емоційного вигорання студентів – майбутніх практичних психологів.